

Funkcjonowanie sieci bibliotek publicznych
w województwie małopolskim w 2011 roku

www.rajska.info

Stan sieci

Sieć bibliotek publicznych województwa małopolskiego tworzyło na koniec 2011 r.:

- 186 bibliotek publicznych,
- 561 filii bibliotecznych.

Na terenie województwa funkcjonowały 73 filie i oddziały dla dzieci oraz 55 punktów bibliotecznych.

156 bibliotek z 474 filiami to samodzielne jednostki posiadające status instytucji kultury. 30 bibliotek (wraz z 87 filiami) funkcjonowało w strukturach ośrodków kultury.

W 2011 roku:

- utworzono 7 punktów bibliotecznych,
- zlikwidowano 5 filii bibliotecznych oraz 9 punktów bibliotecznych.

W 2011 r. sieć bibliotek tworzyło 747 placówek.

Ponadto w bibliotekach w Brzesku, Chrzanowie i Oświęcimiu, w związku z wybudowaniem nowych budynków, zlikwidowane zostały filie znajdujące się w pobliżu bibliotek głównych. Księgozbiory tych filii zostały włączone do zbiorów bibliotek głównych (Filia nr 1 w Brzesku, Filia nr 7 w Chrzanowie, Filie nr 4 i 5 PiMBP w Oświęcimiu).

PODGÓRSKA BP

W 2011 r. zmieniona została lokalizacja Filii nr 15, która pełni funkcję biblioteki dla dzieci i młodzieży. Filia została przeniesiona do innego lokalu, gdzie funkcjonować będzie razem ze znajdującą się tam Filią nr 12. Połączenie tych dwóch placówek w jednej lokalizacji jest próbą powrotu do wcześniejszego stanu, gdy funkcjonowały one razem, uzupełniając się wzajemnie i osiągając bardzo dobre wyniki.

W roku sprawozdawczym uruchomiono automatyczne wypożyczalnie w filiach nr 8, 9, 10, 13, 14, 17 i 18. Wdrożono również funkcję internetowej prolongaty wypożyczonych książek i skonfigurowano elektroniczne powiadomienie o terminie zwrotu wypożyczonych materiałów.

NOWOHUCKA BP

W 2011 r. poszerzono dostępność usług bibliotecznych. Cztery placówki otwarte są w systemie dwuzmianowym od godz. 9.00 do 19.00. Biblioteki miały również co miesiąc dyżury w soboty.

PiMBP W OLKUSZU

W 2011 r. olkuska biblioteka wzbogaciła ofertę ibuk.pl dla swoich czytelników. wykupiono dostęp do 213 tytułów w czytelni internetowej, urozmaicając w ten sposób ofertę i umożliwiając czytelnikom dostęp do książek naukowych.

Zmiany w funkcjonowaniu bibliotek

W roku 2011 trzy biblioteki powiatowe województwa małopolskiego rozpoczęły funkcjonowanie w nowych budynkach:

PiMBP w BRZESKU

W czerwcu 2011 r. oddano do użytku Regionalne Centrum Kulturalno-Biblioteczne im. Jana Pawła II w Brzesku, gdzie nową siedzibę znalazła PiMBP w Brzesku. Biblioteka otrzymała powierzchnię użytkową 1 800 m².

W lipcu 2009 r. rozpoczęto budowę obiektu, który został przekazany Bibliotece do doposażenia i zagospodarowania 26 lutego 2011 r. Prace zostały dofinansowane w ramach Małopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2007-2013 kwotą 10 mln złotych. Całość inwestycji wyniosła ok. 15 mln zł.

Jest to budynek o trzech kondygnacjach, niepodpiwniczony, przykryty jednospadowym dachem, posiadający własną kotłownię gazową, wentylację mechaniczną i klimatyzację. Niezaprzeczalnym walorem obiektu jest łatwość dostępu - mieści się on w centrum miasta, nieopodal Ogródka Jordanowskiego. Powierzchnia użytkowa wynosi 3 467 m².

Budynek jest siedzibą dwóch instytucji kultury w Brzesku: Powiatowej i Miejskiej Biblioteki Publicznej oraz Miejskiego Ośrodka Kultury.

Biblioteka zajmuje całe I piętro oraz część II piętra. Na pierwszym piętrze usytuowano: Dział Dorosłych z wypożyczalnią i czytelnią, Dział Bibliograficzny, Oddział dla Dzieci z wypożyczalnią, czytelnią i Komnatą bajek, Dział Zbiorów Multimedialnych, Dział Gromadzenia i Opracowania Zbiorów pokoje administracji i dyrekcji. Na drugim piętrze funkcjonują: Dział Instrukcyjno-Metodyczny, Magazyn Zbiorów i Prasy (nowo utworzony), Archiwum (nowo utworzone), Sala odczytowo-wystawowa, Centrum Multimedialne, Studio nagrań, Pracownia sztuk audiowizualnych, Studio rozwoju talentów i Uniwersytet III wieku.

Budynek jest nowoczesny, funkcjonalny, przyjazny dla użytkowników, dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych i seniorów.

PiMBP w MIECHOWIE

Od 27 czerwca 2011 r. Biblioteka poszerzyła swoją ofertę o nowe działy:

- Dział Multimedialny – oferujący 15 stanowisk komputerowych z dostępem do Internetu, oraz zbiory multimedialne, muzyczne, audiobooki. Dla osób z dysfunkcją wzroku udostępniany jest powiększalnik tekstu Magni Link X Reader z 19 calowym monitorem;
- Dział Informacyjno-Bibliograficzny gromadzący zbiory regionalne i dokumenty życia społecznego. Zbiory te są katalogowane w elektronicznym systemie „Sowa” i służą wszystkim poszukującym wiedzy o regionie. Dział rozpoczął również tworzenie CATL (Cyfrowego Archiwum Tradycji Lokalnej) i nagrywania świadków historii;
- Komnata bajek – miejsce przyjazne dziecku, przeznaczone dla najmłodszych czytelników, służące ich edukacji i zabawie.

Ponadto przy Bibliotece powstały dwa Dyskusyjne Kluby Książki – dla dorosłych czytelników i dla młodzieży - oraz Klub Maluszka, organizujący spotkania dla dzieci w przedziale wiekowym 1,5 roku - 3 lata, jak również ich rodziców/opiekunów. Spotkania służą zdobywaniu wiedzy i nowych umiejętności poprzez organizowane zajęcia, wymianę doświadczeń i rozmowy z fachowcami.

Zmiany w funkcjonowaniu bibliotek

MBP W CHRZANOWIE

Rozpoczęcie prac nastąpiło w 2009 r., zakończenie – 6 grudnia 2010 r. W marcu 2011 r. biblioteka rozpoczęła działalność w nowych pomieszczeniach.

Projekt współfinansowany był przez Unię Europejską w ramach Małopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2007-2013, Priorytet 3 - Turystyka i przemysł kulturowy, Działanie 3.3 - Instytucja kultury, Schemat A - Rozwój infrastruktury kulturalnej. Wysokość dofinansowania wyniosła ok. 11 mln zł.

Nowy budynek daje duże możliwości wygodnego korzystania ze zbiorów i usług biblioteki. Nowoczesne i funkcjonalne rozwiązania przestrzenne i komunikacyjne zapewniają swobodny i bezpośredni dostęp do zbiorów, szeroko pojętej informacji i bogatej oferty usług bibliotecznych oraz towarzyszących imprez.

W dwukondygnacyjnym budynku o powierzchni użytkowej 2 546 m² mieszczą się działy i agendy odpowiadające poszczególnym funkcjom biblioteki: Wypożyczalnia z wolnym dostępem do zbiorów; Oddział dla Dzieci z czytelnią, pokój bajek „Bajeczkowo”, pokój zajęć grupowych, Czytelnia Naukowa z wolnym dostępem do zbiorów, Czytelnia Czasopism o charakterze klubowym, Dział Multimedialny (14 stanowisk komputerowych z dostępem do Internetu oraz do przeglądania zbiorów multimedialnych i baz danych, nowoczesny sprzęt odsłuchowy do zbiorów audio), Salka projekcyjna, Dział Promocji Biblioteki/Klub Literacki, Sala konferencyjna na 50 miejsc, Galeria Wystawowa, Magazyn Zbiorów (z systemem magazynowania zwartego), Dział Zbiorów Regionalnych, Dział Gromadzenia i Opracowania Zbiorów, Administracja.

Zmiany w funkcjonowaniu bibliotek

MBP IM. Ł. GÓRNICIEGO GALERIA KSIĄŻKI W OŚWIĘCIMIU

Biblioteka w Oświęcimiu od 2011 r. funkcjonuje pod nową nazwą: Miejska Biblioteka Publiczna im. Ł. Górnickiego GALERIA KSIĄŻKI w Oświęcimiu. Od 4 lipca 2011 r. Biblioteka w Oświęcimiu mieści się w nowej siedzibie. Całkowity koszt budowy zaplanowano na ponad 16 mln zł, przy czym ponad 12 mln zł stanowiła dotacja z UE. Prace budowlane rozpoczęto w czerwcu 2009 r.

Nowa siedziba Biblioteki jest nie tylko nowoczesną i funkcjonalną placówką o powierzchni ponad 5 000 m², ale także trwałą platformą międzykulturowych i międzypokoleniowych działań realizujących potrzeby intelektualne, emocjonalne i integracyjne.

Prace nad przygotowaniem koncepcji biblioteki trwały kilka lat. Za przykład posłużyły europejskie biblioteki publiczne. Program użytkowy został przygotowany przez bibliotekarzy, którzy wspólnie z architektami zdecydowali się na swoisty eksperyment. Tak narodziła się Galeria Książki w Oświęcimiu zachęcająca do wejścia otwartymi i funkcjonalnymi przestrzeniami. Innowacyjna bryła budynku stanowi przestrzeń spotkań wszystkich użytkowników. Funkcje wewnątrz biblioteki ukształtowane zostały wokół otwartych przestrzeni komunikacyjnych, bez żadnych barier architektonicznych tak, by każdy mógł się poruszać w sposób nieskrępowany, zapoznać się z ofertą z zakresu kultury, oddać lub wypożyczyć zbiory, obejrzeć wystawę (w galerii w ciągach komunikacyjnych), umówić się ze znajomymi na film, zrobić prasówkę w sprzyjającej atmosferze, skorzystać z Internetu, a w „bawialni dla dzieci” zapewnić swoim pociechom miłe i pożyteczne spędzenie czasu.

Oświęcimska Biblioteka wyglądem przypomina galerię. Na najniższej kondygnacji znajduje się garaż podziemny, rowerownia oraz pomieszczenia techniczne. Na parterze bryłę obiektu przecina wzdłuż Galeria Przechodnia, która stanowi jednocześnie szlak komunikacyjny i miejsce, gdzie można przy okazji obejrzeć wystawę. Po jednej stronie holu znajduje się aula - sala konferencyjna na 140 miejsc, która może być w zależności od potrzeb dzielona na dwie części. Aula wyposażona jest w sprzęt audiowizualny oraz zaplecze do tłumaczeń symultanicznych. Obok mieści się klasopracownia wyposażona w tablicę multimedialną do lekcji i wykładów bibliotecznych, zajęć zespołowych, warsztatów edukacyjnych. Biblioteczny Ośrodek Informacji zajmuje się wypożyczeniami międzybibliotecznymi, przygotowaniem zestawień bibliograficznych oraz informacją: prawną, europejską i regionalną. Dział Multimedia oprócz książek mówionych i e-booków zawiera zbiory audiowizualne, programy i gry edukacyjne oraz filmy i muzykę. Można z nich skorzystać na miejscu w dwóch salkach kinowych (na 16 i 20 miejsc). Dla osób z dysfunkcją wzroku i słuchu przewidziano filmy z audiodeskrypcją oraz multilektorem i komputerowym programem udźwiękawiającym.

Dla rodziców i opiekunów z małymi dziećmi stworzony został Mikroświat zabawy – bawialnia, gdzie oprócz tzw. małego gaju z przeszkodami i kolorowymi piłeczkami prowadzone będą zajęcia edukacyjne (np. w teatryku kukiełkowym) oraz głośne czytanie bajek. Kawiarnia prasowa i salonik czasopism to miejsca, gdzie można przeczytać prasę codzienną i czasopisma.

Zmiany w funkcjonowaniu bibliotek

Parter Galerii Książki jest zaprojektowany tak, aby przechodząc Galerią Przechodnią można było zobaczyć, co dzieje się w poszczególnych pomieszczeniach, a jednocześnie nie przeszkadzać w zajęciach, dlatego wszystkie wejścia mają przeszklenia.

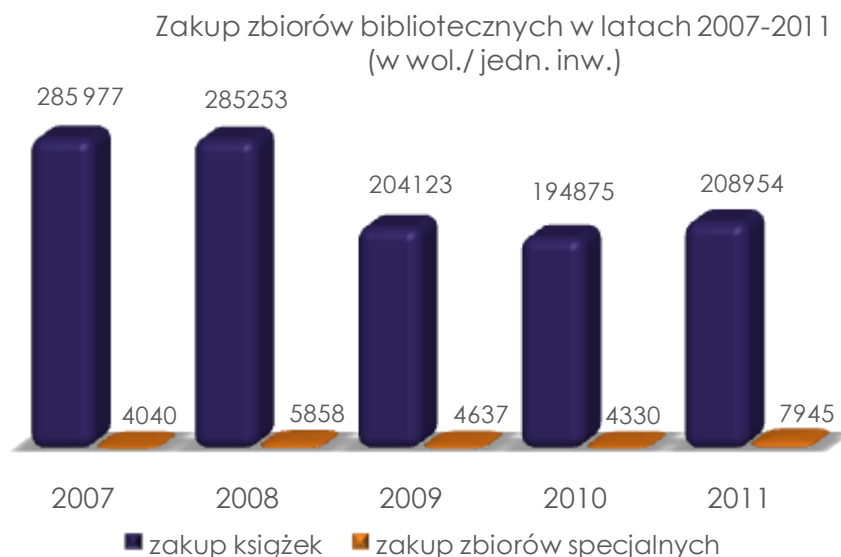
Na pierwszym piętrze ulokowana jest Czytelnia Naukowa i Czytelnia Internetowa, a po drugiej stronie Biblioteka Młodych. Tam znajduje się dużo atrakcji zarówno dla najmłodszych czytelników (Kącik Malucha z teatrzykiem, sklepem i kolorowymi bajkami), jak i dla młodzieży (mini czytelnia urządzona we wnętrzu fiata 126p). Z kolei dla „Bardzo Ważnych Rodziców” – urządzone zostało miejsce tzw. VIP, w którym mogą wspólnie z dziećmi oddać się lekturze, obejrzeć telewizję oraz zagrać w piłkarzyki, cymbergaja, x-boxa czy play station. Ostatnia kondygnacja biblioteki to wypożyczalnia dla dorosłych oraz dział książki obcojęzycznej.

Dach placówki zwieńczony jest świetlikiem, dostarczającym naturalne światło do jej wnętrza, a zastosowanie przez architektów przy zewnętrznej elewacji okładzin ceramicznych będących jednocześnie łamaczami światła, daje tęczęwe refleksy świetlne. We wszystkich wnętrzach dominują jasne kolory, beton architektoniczny i szkło, które stanowią doskonałe tło dla zbiorów. Biblioteka wyposażona jest w dwie windy i spełnia wszystkie kryteria dostępności dla osób niepełnosprawnych. Obiekt, do którego można wejść z dwóch stron przedłuża przemyślana przestrzeń komunikacyjna z zielenią, ławkami i pylonami, miejscami do wypoczynku, parkingiem i ciągami pieszymi.

Zakup zbiorów bibliotecznych

W bibliotekach publicznych województwa małopolskiego w roku 2011 zakupiono: 208 954 książki (w tym 63 767 z dotacji Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego) oraz 7 945 egzemplarzy zbiorów specjalnych.

W 2011 roku po raz pierwszy od trzech lat zwiększyła się liczba kupowanych książek. W porównaniu do roku 2010 w bibliotekach publicznych województwa małopolskiego zakupiono więcej o 14 079 egzemplarzy książek i 3 615 egzemplarzy zbiorów specjalnych.

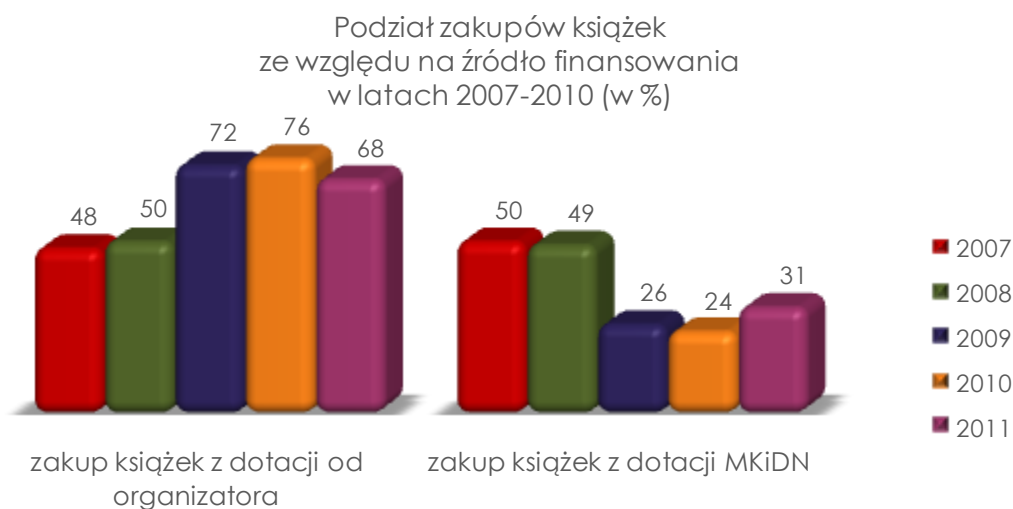
Ogółem w 2011 r. do bibliotek publicznych województwa małopolskiego zakupiono 216 899 woluminów.

W związku z tym na zakup książek wydano ponad 450 000 zł więcej niż w roku poprzednim, na zakup zbiorów specjalnych – prawie 126 000 zł więcej.

Zwiększenie wydatków na zakup nowości wynika głównie ze wzrostu dotacji z MKiDN. Dotacje organizatorów bibliotek na zakup zbiorów zwiększyły się nieznacznie – niewiele ponad 14 000 zł w przypadku zakupu książek oraz nieco ponad 100 000 zł w przypadku zakupu zbiorów specjalnych.

Zakup zbiorów bibliotecznych

Biorąc pod uwagę procentową partycypację poszczególnych źródeł finansowania zakupu książek do bibliotek publicznych województwa małopolskiego, udział dotacji organizatorów w zakupie zmniejszył się z 72% w 2010 r. do 65% w 2011. Z tego powodu zmniejszyła się liczba książek zakupionych z dotacji od organizatorów. W 2011 r. stanowiła ona 68 % ogółu zakupionych książek.

W przeliczeniu na 100 mieszkańców w województwie małopolskim kupiono w 2011 r. 6,3 woluminów książek (w 2010 r. – 5,9 wol.). Wzrost wskaźnika zakupu po kilku latach spadku niewątpliwie jest zjawiskiem bardzo pozytywnym, nie zmienia to jednak faktu, iż nadal jest on niski.

W 2010 r. województwo małopolskie ponownie znalazło się na 13. miejscu w rankingu województw pod względem liczby zakupionych książek na 100 mieszkańców, co jednak pozwoliło na utrzymanie najwyższego w Polsce wskaźnika liczby czytelników w przeliczeniu na 100 mieszkańców (wg danych IKiCz BN).

Średnia cena książki zakupionej w 2010 r. do bibliotek publicznych województwa małopolskiego wyniosła 21,8 zł, w 2011 roku – 22,5 zł, co oznacza wzrost jedynie o 0,70 zł pomimo obciążenia książek podatkiem VAT. W pewnym stopniu wynika to z coraz większego udziału w realizacji zakupów internetowego rynku książek i rezygnacji bibliotek z pośrednictwa tradycyjnego rynku księgarskiego.

Zakup zbiorów bibliotecznych

Przyczyn utrzymania zbliżonej do 2010 r. średniej ceny książek można jednak upatrywać również w wyborze kupowanej literatury. Część bibliotek (szczególnie mniejszych), mając do wyboru zakup stosunkowo drogiej literatury popularnonaukowej, poszukiwanej przez użytkowników studiujących i podnoszących kwalifikacje, lub tańszej beletrystyki, wybiera tę drugą, wychodząc z założenia, iż osoby kształcące się mają dostęp do potrzebnych publikacji w bibliotekach uniwersyteckich lub dużych publicznych. To sprawia, iż działy niebeletrystyczne bibliotek publicznych są często uboższe i nie zawsze zawierają aktualne publikacje.

W 2011 r. wzrosła liczba czasopism prenumerowanych przez biblioteki. Wynosiła ona 4 310 egzemplarzy i była większa w stosunku do 2010 r. o 189 egzemplarzy.

Międzynarodowa norma (IFLA) i standardy w bibliotekach publicznych przewidują wskaźnik zakupu nowości na poziomie 25 do 30 wol. na 100 mieszkańców. Wskaźnik osiągnięty w bibliotekach województwa małopolskiego w 2011 r. oznacza zaspokojenie czytelniczych potrzeb mieszkańców województwa jedynie w 25 % (biorąc pod uwagę dolną granicę normy).

Najwyższe wskaźniki zakupu książek w przeliczeniu na 100 mieszkańców odnotowały:

GBP Budzów z/s w Palczy	28,
GBP w Spytkowicach	18,
GBP w Rzepienniku	18,
GBP w Tymbarku	18,
GBP w Uściu Gorlickim	17.

GBP w Budzowie z/s w Palczy to biblioteka, która od długiego czasu zajmuje pierwsze miejsce w województwie pod względem liczby zakupionych książek w stosunku do liczby mieszkańców gminy i - co warto podkreślić - jako jedyna osiąga wskaźnik zgodny z normą IFLA.

Pozabudżetowe źródła finansowania

Biblioteki publiczne województwa małopolskiego w coraz większym stopniu wykorzystują możliwości poprawy jakości pracy i poszerzenia swojej oferty poprzez udział w różnego typu programach i projektach.

Wszystkie biblioteki w województwie dokonują zakupu zbiorów w ramach Programu Operacyjnego MKiDN Zakup nowości wydawniczych, wszystkie pozyskują również zbiory przekazywane w formie darów (od osób prywatnych, wydawnictw, stowarzyszeń itp.). W miarę możliwości biblioteki wypracowują własne środki – są to np. opłaty za wynajęcie sal, za usługi reprograficzne.

W 2011 roku w województwie realizowano trzy programy, w których uczestniczyła duża część bibliotek publicznych.

ZINTEGROWANY SYSTEM INFORMACJI I ZARZĄDZANIA ZBIORAMI

Projekt pod nazwą „Budowa zintegrowanego systemu informacji i zarządzania zbiorami 33 bibliotek publicznych w woj. małopolskim z użyciem technologii teleinformatycznych” finansowany był ze środków Małopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2007-2013, Oś priorytetowa 1: Warunki dla rozwoju społeczeństwa opartego na wiedzy, Działanie 1.2 „Rozwój społeczeństwa informacyjnego”, w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.

Beneficjentami projektu są biblioteki publiczne z 5 powiatów: gorlickiego, miechowskiego, nowosądeckiego, nowotarskiego i olkuskiego. Powiaty reprezentowane były niemal w całości przez pojedyncze gminy (jedna gmina z pow. miechowskiego i jedna z pow. nowosądeckiego nie przystąpiły do partnerstwa).

Celem projektu, realizowanego przez cały 2011 r., było wykorzystanie nowoczesnych technologii teleinformatycznych do zarządzania zbiorami bibliotecznymi. Dla wspomnianych bibliotek został uruchomiony portal internetowy z multiwyszukiwarką, która pozwala na równoczesne przeszukiwanie wszystkich baz katalogowych (www.projekt33.sowwwa.pl).

Pozabudżetowe źródła finansowania

27 grudnia 2010 r. nastąpiło podpisanie umowy na dofinansowanie projektu kwotą 1 050 997,50 zł przy jego całkowitej wartości 1 401 330,13 zł. W 2011 r. realizowano część dotyczącą zakupu sprzętu – komputerów stacjonarnych i przenośnych, drukarek, czytników kodów kreskowych i routerów, programu SOWA2. Dzięki zakupionemu programowi możliwe było przekonwertowanie opisów dokumentów z programu MAK do nowoczesnego systemu SOWA2.

Poszczególne powiaty zakupiły:

- Gorlice – profesjonalne oprogramowanie biblioteczne i wyposażenie dla bibliotek biorących udział w projekcie – 47 komputerów, 35 drukarek, 31-czytników kodów;
- biblioteki powiatu miechowskiego - 16 licencji programu bibliotecznego, 14 komputerów stacjonarnych z czytnikami kodów kreskowych, drukarkę termotransferową do drukowania kodów kreskowych;
- biblioteki powiatu nowosądeckiego - 66 licencji programu bibliotecznego, 52 komputery, 45 czytników oraz 26 drukarek;
- Nowy Targ (placówka w Szaflarach) - 3 komputery oraz 1 licencję programu SOWA2;
- biblioteka w Trzyciążu (pow. Olkuski) - 2 zestawy komputerowe, 2 licencje systemu bibliotecznego SOWA2, 2 czytniki kart, 2 drukarki oraz 1 czytnik kodów kreskowych.

PROGRAM ROZWOJU BIBLIOTEK

Od 2010 r. 53 biblioteki z województwa małopolskiego uczestniczą w Programie Rozwoju Bibliotek, w 2011 r. dołączyły do nich kolejne 42 placówki. Celem programu jest wyposażenie placówek bibliotecznych w nowoczesny sprzęt komputerowy, zapewnienie im dostępu do szerokopasmowego Internetu oraz uczynienie z nich instytucji, które stałyby się miejscem spotkań, odpoczynku i wymiany wiedzy w małych miejscowościach, zwłaszcza

Pozabudżetowe źródła finansowania

położonych na obszarach wiejskich. W skali całego kraju realizacja programu koordynowana jest przez Fundację Rozwoju Społeczeństwa Informatycznego, zaś głównym partnerem Fundacji w jego wdrażaniu na terenie województwa małopolskiego, na podstawie podpisanej umowy, jest Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Krakowie.

Biblioteki uczestniczące w programie otrzymały sprzęt informatyczny – komputery z oprogramowaniem, urządzenia wielofunkcyjne, drukarki A3, laptopy, projektory multimedialne wraz z ekranami, aparaty cyfrowe.

BIBLIOTEKA +

Program Biblioteka+ działający na terenie kraju komplementarnie do Programu Rozwoju Bibliotek jest wieloletnim programem Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, mającym na celu poprawę stanu bibliotek publicznych w Polsce. Głównymi beneficjentami programu są gminne biblioteki publiczne, ze szczególnym uwzględnieniem bibliotek z gmin wiejskich, wiejsko-miejskich oraz małych gmin miejskich (do 15 tys. mieszkańców). Strategicznym celem programu jest przekształcenie bibliotek gminnych w nowoczesne centra dostępu do wiedzy, kultury oraz ośrodki życia społecznego, a także wprowadzenie systemu certyfikującego dla bibliotek.

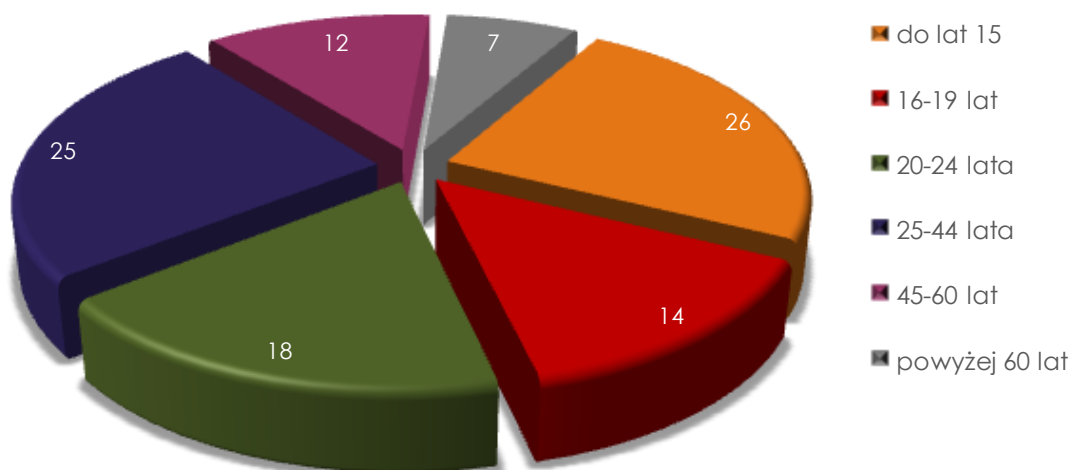
W 2011 r. realizowano szkolenia dla bibliotekarzy z zakresu technologii komunikacyjnych i informacyjnych, public relations czy podnoszenia efektywności zawodowej. W 10-dniowym bloku szkoleniowym uczestniczyło 36 osób, certyfikaty otrzymało 35 uczestników.

Poza tym wiele bibliotek uczestniczyło w Programie Fundacji Orange – Akademia Orange dla bibliotek, pozyskując środki na pokrycie kosztów dostępu do Internetu. W ramach Programu Rozwoju Bibliotek, biblioteki biorące w nim udział pozyskiwały środki z Akademii Rozwoju Filantropii w Polsce. Szereg placówek występowało z powodzeniem o środki na działalność do Programów MKiDN, Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz innych instytucji i urzędów, dzięki czemu zrealizowano wiele bardzo ciekawych przedsięwzięć.

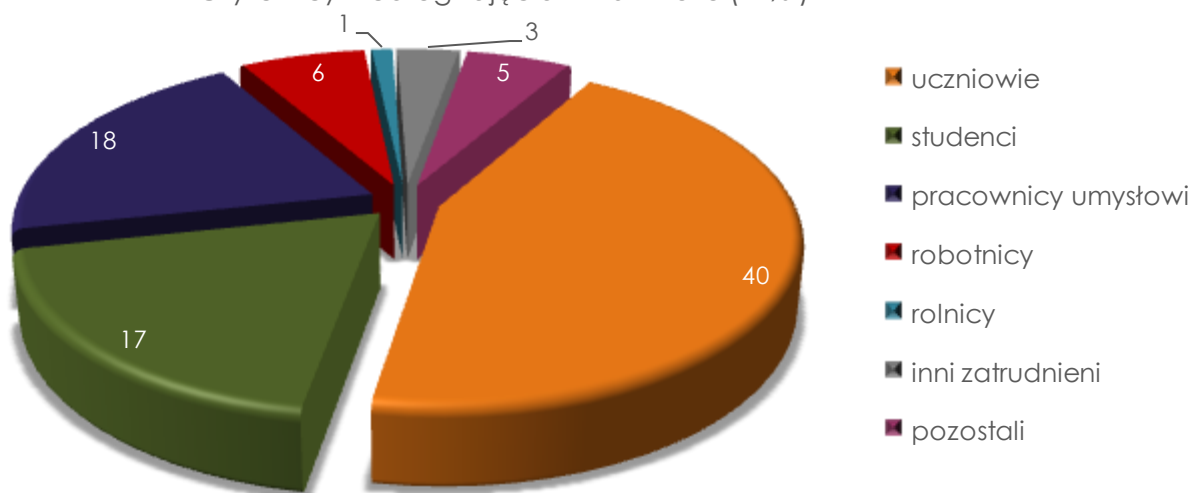
W bibliotekach publicznych województwa małopolskiego w 2011 r. zarejestrowano 658 071 czytelników, co stanowi prawie 20% mieszkańców woj. Małopolskiego, oraz 987 526 użytkowników.

Dominującą kategorią wiekową w bibliotekach publicznych województwa małopolskiego byli czytelnicy w wieku do lat 15, stanowiący 26% wszystkich czytelników. Wśród kategorii według zajęcia tradycyjnie największą grupę stanowią uczniowie – 40% czytelników.

Czytelnicy według wieku w 2011 roku (w %)

Czytelnicy według zajęcia w 2011 roku (w %)

Ogółem biblioteki publiczne odnotowały 6 406 473 wizyty.

Wśród czytelników bibliotek publicznych województwa małopolskiego w 2011 r. 7% stanowiły osoby po 60. roku życia; od kilku lat procent ten systematycznie wzrasta (w 2008 r. było to 5,8%). Dostrzegając tę tendencję, biblioteki podejmują szereg działań, mających na celu ułatwienie osobom starszym korzystanie ze swoich zbiorów, ale też starają się aktywizować tę grupę, wykorzystując jej doświadczenie i chęć do działania oraz zapobiegając wykluczeniu społecznemu. Prowadzone są kursy komputerowe, zajęcia artystyczne, działają kluby książki dla seniorów.

174 placówki w województwie małopolskim można uznać za przyjazne dla niepełnosprawnych ruchowo, dotyczy to jednak tylko wejścia do bibliotek. Wewnątrz jedynie 73 placówki są przystosowane do potrzeb osób mających problemy z poruszaniem się, 8 bibliotek przystosowanych jest do potrzeb osób słabowidzących i niewidzących.

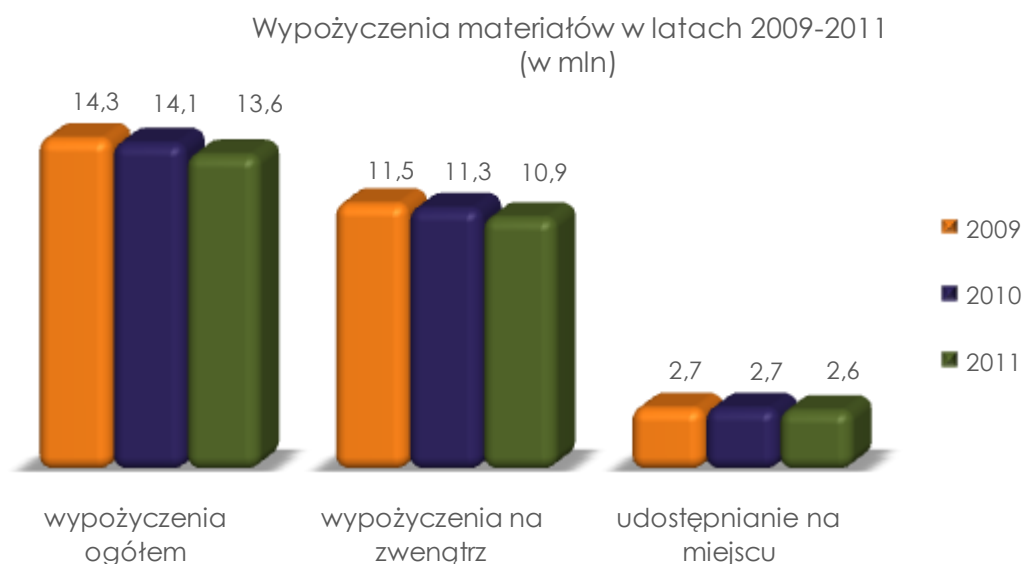
Przeważająca liczba bibliotek zapewnia specjalnym grupom czytelników lekturę, dostarczając ją w razie potrzeby za pośrednictwem członków rodziny, sąsiadów czy bibliotekarzy do domów. Wiele placówek prowadzi obsługę czytelników niewidomych i słabowidzących, udostępniając zbiory książki mówionej. Przy bibliotekach działają różne związki i stowarzyszenia, które starają się ułatwić swoim członkom dotarcie do interesującej literatury. Wiele placówek nawiązało współpracę ze świetlicami socjoterapeutycznymi, domami pomocy społecznej, warsztatami terapii zajęciowej, ośrodkami szkolno-wychowawczymi, z którymi prowadzą wspólne zajęcia.

W miarę możliwości finansowych i organizacyjnych biblioteki obejmujące swoim zasięgiem tereny, na których znajdują się szpitale prowadzą w nich filie lub punkty biblioteczne.

We wszystkich placówkach gromadzony jest księgozbiór, którego zakres treściowy przydatny jest z punktu widzenia osób starszych, członków ich rodzin oraz osób pracujących z seniorami i zainteresowanych tą problematyką. Gromadzone są materiały, które pobudzają i wspierają zainteresowania, rekompensują fizyczne i psychiczne ograniczenia, odpowiadają różnym poziomom kompetencji czytelniczych.

Udostępnianie zbiorów

W bibliotekach publicznych województwa małopolskiego w 2011 r. odnotowano: 12 954 436 udostępnień materiałów, z czego 10 777 981 to wypożyczenia na zewnątrz, 2 176 455 – udostępnienia na miejscu.

Nie zmienia się struktura udostępnianych zbiorów. Czytelnicy bibliotek publicznych woj. małopolskiego korzystają w nich głównie z książek – ich udostępnianie stanowiło w 2011 r. 90% wszystkich udostępnień, czasopisma wypożyczyło 9% czytelników Biblioteki, zaś ze zbiorów specjalnych skorzystał 1% osób korzystających z jej usług.

W 2011 r. kolejny raz odnotowano spadek ilości udostępnianych dokumentów; był on dość znaczący – wyniósł ponad 650 tys. Materiałów, przy czym - odwrotnie niż w latach poprzednich - dotyczy to przede wszystkim materiałów udostępnianych na miejscu (odnotowano tu spadek o prawie 500 tys.), zaś liczba dokumentów wypożyczonych na zewnątrz zmniejszyła się o ponad 170 tys.

Jeśli weźmiemy pod uwagę rodzaj udostępnianych dokumentów, największy spadek nastąpił w liczbie udostępnionych zbiorów specjalnych – ponad 70-0 tys. Wynika to w dużej mierze ze zmiany sposobu liczenia udostępnień dokumentów elektronicznych w związku ze zmianą formularza sprawozdawczości statystycznej.

Udostępnianie zbiorów

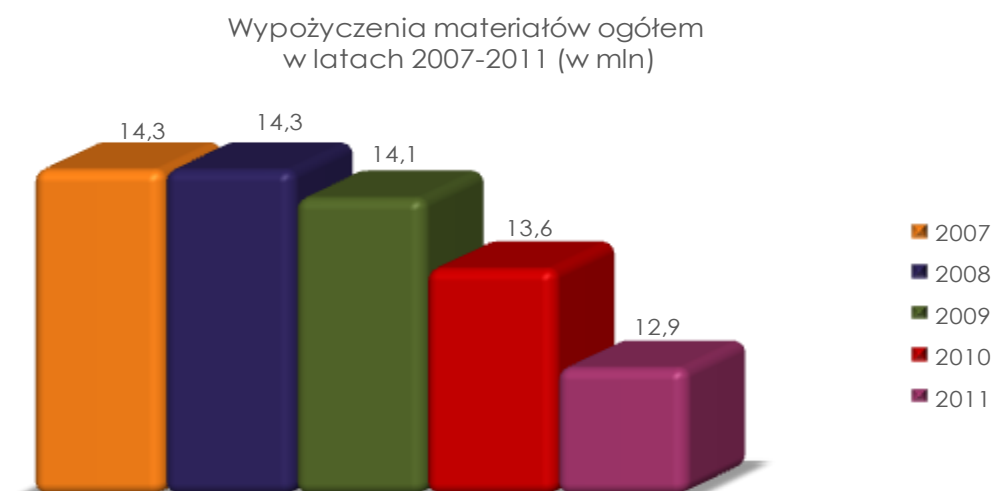
Zwiększyła się liczba udostępnionych dokumentów audiowizualnych. Zbiory te odgrywają coraz większą rolę wśród materiałów gromadzonych przez biblioteki, coraz częściej też korzystają z nich użytkownicy. W stosunku do 2010 r. liczba wypożyczeń zbiorów zwiększyła się o prawie 14 tys.

Liczba udostępnionych czasopism spadła o 39 157 wol. i w największym stopniu dotyczy to czasopism udostępnianych na miejscu (35 906).

Najwyższy wskaźnik wypożyczeń książek w przeliczeniu na 100 mieszkańców w 2011 r. odnotowały:

MiGBP w Krynicy	1 187,18,
GBP w Krościenku	953,20,
MBP w Limanowej	938,89,
MBP w Grybowie	909,74,
GBP w Trzcianie	733,62.

W ciągu ostatnich 5 lat ogólna liczba wypożyczeń materiałów w województwie małopolskim spadła o prawie 2 mln woluminów. Powodów tego stanu jest kilka, przede wszystkim zmniejszająca się liczba czytelników bibliotek publicznych, ograniczanie dotacji na zakup nowości wydawniczych, co z kolei powoduje, że coraz mniej książek trafia do bibliotek, księgozbiory starzeją się, a to zniechęca czytelników do odwiedzania placówek bibliotecznych.

Działalność kulturalno-oświatowa

Biblioteki publiczne województwa małopolskiego zorganizowały w 2011 r. 16-680 imprez o charakterze kulturalno-oświatowym. Były to m.in.:

- imprezy literackie – 4 491,
- wystawy – 3 915,
- imprezy oświatowe i edukacyjne – 7 168.

Biblioteki wydały 32 wydawnictwa zwarte (w tym 6 w formie elektronicznej) i 31 ciągłych (w tym 19 w formie elektronicznej).

Zorganizowano 2 952 szkolenia, w których udział wzięło 65 475 użytkowników bibliotek oraz 1 088 szkoleń dla 3 450 bibliotekarzy i studentów bibliotekoznawstwa.

Komputeryzacja bibliotek

Ogółem na 747 placówek w województwie na koniec 2011 r. 39 filii bibliotecznych nie posiadało komputera. 517 placówek wykorzystywało programy biblioteczne.

Dostęp do Internetu:

- ogólna liczba bibliotek mających dostęp do Internetu: 697,
- czytelnicy mają dostęp do Internetu w 648 bibliotekach.

Sytuacja zawodowa bibliotekarzy

W 2011 r. w bibliotekach publicznych województwa małopolskiego zatrudnionych było 1 971 osób, z czego 1 474 na stanowiskach bibliotekarskich. W stosunku do roku poprzedniego zatrudnienie w bibliotekach zwiększyło się o 99 osób (liczba pracowników na stanowiskach bibliotekarskich wzrosła o 45 osób).

77% pracowników na stanowiskach merytorycznych posiada wykształcenie bibliotekarskie z czego 48% wyższe, a 29% średnie. Zmniejsza się liczba pracowników bez wykształcenia bibliotekarskiego (z 25% w 2010 r. do 22% w 2011).

Pracownicy bibliotek publicznych chętnie uczestniczą w szkoleniach, podnosząc swoje kwalifikacje. Pomimo tego, że bibliotek w większości nie stać na opłacenie udziału pracowników w szkoleniach czy też na pokrycie części kosztów nauki na studiach wyższych/podyplomowych, w 2011 r. w różnego rodzaju szkoleniach udział wzięło 3 950 bibliotekarzy realizując prawie 30 tys. godzin szkoleń.

Poziom wynagrodzenia bibliotekarzy bibliotek publicznych Małopolski w dalszym ciągu kształtuje się poniżej średniej krajowej. Średnia płaca brutto pracowników na stanowiskach bibliotekarskich w 2011 r. wyniosła 2 564 zł.

Należy przy tym pamiętać, że dotyczy to w dużej mierze osób z wykształceniem wyższym i dużym stażem pracy.

REGION
OBRAZ Gorlicki
DOROŚLI WIELICKI
KRAKOWSKIKATALOGI
Dąbrowski BEZPŁATNE
CZASOPISMA
INFORMACJA
AUDIOBOOKI
Myślenicki
MAŁOPOLSKA
EDUKACYJNE
CZYTELNICZTWO
BAZY AKTYWNOŚĆ
TARNÓW DIGITALIZACJA
GRY TATRZAŃSKI
KSIĄŻKI MYŚLENICKI
PARTNERSTWO
INNOWACJE
LIMANOWSKI
ZAWODOWA
WADOWICKI
ARTETEK
BIZNESNAUKA
MIECHOWSKI
TELEKTUALNY
NOWOTARSKI
MŁODZIEŻ
SPOTKANIA
GORLICKI
KOMIKSY
SUSKI

KULTURA
KRAKÓW
BOCHEŃSKI
OPRACOWANIE
SZTUKA
EDUKACJA
KAPITAŁ
ZABAWY
MUZYKA
BADANIA
AUTORZY SAŃCZ
KWERENDY
Miechowski
WARSZTATY
INTEGRACJA
DZIECI
CHRZANOWSKI
TARNOWSKI
Limanowski
FILMY
Brzeski
PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ
OŚWIECIMSKI
NOWOSĄDECKI
DECKI
BROKERING
Krakowski
BRZESKI
INTEL

Chrzczanowski
BIBLIOTEKA
Bocheński
Kraków
DANYCH
OLKUSKINOWY
SŁOWO

Zdjęcia wykorzystane w opracowaniu pochodzą ze stron:

www.bibliotekabrzesko.pl/nowa-biblioteka.html

www.mbp.chrzanow.pl/galeria/projekt-nowej-siedziby-mbp

www.mbp-oswiecim.pl/galeria/biblioteka/

www.rajska.info/o-bibliotece/fotogalerie.html

oraz ze strony: <http://pl.freepik.com/>

Informację opracowano w kwietniu 2012 r. na podstawie danych zawartych w formularzach statystycznych K-03 oraz sprawozdaniach bibliotek publicznych w województwie małopolskim za rok 2011.

Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Krakowie

Dział Edukacji, Nauki i Badań

www.rajska.info